

13. juli 2016

EM 2016/52

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aaliangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Aatsitassarsiorfinni radiup qinggorneranik 60 ppm-inik akoqarnerusunik qalluiffiusuni aalajangersimasumik illoqarfinnut, nunaqarfinnut imeqarfinnullu tasernut 50 kilometerinik isumannaallisaanikkut killeqarfiliisoqarnissaanik Naalackersuisut ataatsimut aalajangersagaliornissamik peqquneqarnissaanik Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Siunnersuummut atatillugu inatsisiliornikkut suliasat pisariaqartut kingusinnerpaamik UKA2017-imi saqqummiunneqassapput.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Tunggavilersuut:

Ukiuni kingullerni naalackersuinikkut isumaqatigiissutaasoq oqaatigineqartuartartorlu tamatsinniit tassaavoq inuit peqqissusaat, avatangiisinut uumassusilinnullu tamanut innarliissanngippat aatsitassarsiorfiit qinggorneranik sakkortuunik peqarfiusut ingerlanneqarsinnaasut. Tamannali piumasaqaat inatsisitigut killeqanngilaq. Takussutissaqanngilaq politikikkut tunggavilersuut sumut qanorlu malitsinniarneqarnerisq.

Oqaannartoqarsinnaanngilarmi piumasaraagut ukua, inatsisitigullu malitseqarteriarsinnaanagit. Taamaammatt inatsisit tunggavilersuut sinaakkutissanik ersarissunik takussutissaqarnissaat pisariaqartippapput. Tunggavik inuiaqatigiinnullu oqaatigeqattaagarput, tassalu inuit peqqissusaat avatangiisit uumassusillillu qanoq innarlerneqannginnissaat piumagutsigu aamma killissanik illersuutissatsinnik inatsisiliortariaqarpugut.

Inatsisitigut immitsinnut illersuunngikkutta taava qanoq inuit peqqissusaat, avatangiisit uumassusillillu ataatsimut innarlerneqannginnissaat qulakkiissagatsigu? Aatsitassarsiorfiit qinnuteqaataat Naalackersuisut kisimik suliarisinnaavaat. Inatsisartunut ilaasortat isumaqarunik Uran-imik imaluunniit qinggorneranik ulorianartunik qinggorneranillit inoqatitsinnut avatangiisinullu innarliissanngitsut, taava periarfissatuaavoq inatsisitigut sukaterinissaq.

Naalackersuisut sinaakkutissatigut malitassaqaanngilat. Innarlitsaaliorumasavut inuit uumasut avatangiisivullu oqaasiinartigutq, isumaannatsigullu illersorneqarsinnaanngillat. Erseqqissumik maleruagassiortoqartariaqarsoraara, taamaaliornikkut sinaakkutissaqalissammat sanioqqutaarneqarsinnaanngitsunik. Inatsisillu tassaalertariaqarpupput uatsinnut illersuisut.

Neriullunga siunnersuut soqutigineqarluni ilassilluarneqarumaartoq. Inatsisartut Naalackersuisullu suleqatigiiffissaqarsinnaanissaat oqallilluarnissaat aammalu siunnerfeqaqatigiinnissaat neriutigaara.

Siunnersuutip innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqaatissai:

Illoqarfinni, nunaqarfinni savaatilinniluunniit qanittuni innuttaasut radiup qinngorneranik akoqartunik aatsitassarsiorfeqanngitsunut peqqinnissakkut isumannaannerusunut nuuttariaqalissagunik, tamanna innuttaasunut aningaasaqarnikkut annertuumik nanertuutaassaaq. Siunnersuut manna atorlugu nunaqarfikkaanik nuussinissaq pinngitsoortinneqassaaq.

Siunnersuutip namminersorlutik inuussutissarsiortunut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqaatissai:

Savaatillit inuussutissarsiutiminnik ingerlatsiinnarsinnaassapput.

Siunnersuutip pisortanut allaffissornikkut aningaasatigullu kinguneqaatissai:

Pisortanut aningaasaqarnikkut kinguneqaatissat sukumiisut

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutip matuma akuerinerineqarneratigut sutigut tamatigut aningaasatigut kinguneqaatigisinnaasai siumoortumik soorunami takorlooruminaapput. GME 2011-mi ujarlernissamut akuersissuminnut tapiliussamik tunineqarput, tassanilu suliffeqarfik uranimik misissuisinnaaneranik akuerineqarpoq – tamannalu aatsitassat qallorneqartut uranimik akoqanngilluinnarnissaannik piumasaqaatip atorunnaarsinnera sioqqullugu pivoq. Tamannalu septembarimi 2010-mi "Kalaallit Nunaanni ujarlernissamik akuersissutini nalinginnaasumik atugassarititaasut"-nik Naalakkersuisut allanngortitsinerannut tapiliullugu pivoq.

Taamanikkut ujarlernissamut akuersissummi taamanikkut GME-mut tunniunneqartumi, tassungaluunniit tapertaliullugu tunniunneqartumi, taamanikkut Naalakkersuisut tungaannit ingerlatsisut suliamik ingerlatsinnerminni kingusinnerusukkut uranimik qalluisinnaanermik akuersissummik qulakeerinniffigineqartut isumaqanngilanga. GME atugassarititat ilisimaarai, taamaattorli atugassarititat taakku atorlugit misissuinerneq nangatseqqinnissani toqqarpa; aamma aatsitassat qallorneqartut uranimik akoqanngilluinnarnissaannik piumasaqarnerup atuunnerata nalaani.

Siunnersuutip matuma akuersissutigineqarneranut atatillugu akuersissummik pigisaqartup pisinnaatitaaffimminik annaasaqarnermi kingunersaanik siunissami Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuuteqarsinnaanerat pisinnaavoq. Assersuutigalugu Kuannersuarni aatsitassanik qaqutigoortunik qaqitsineq radiup qinngorneranik akoqartunik aatsitassanik nassataqassappat, ajornartorsiut tamanna pilersinnaavoq. Pisinnaatitaaffimmik annaasaqarneq tamanna massakkuugallartoq soorunami annertussusilerneqarsinnaanngilaq. § 37 naapertorluguli apeqqutip 53/2016-ip akissutaani tamanna missingerneqarsinnaakannerpoq, tassani GME piffissami 2005-imit 2014-imut ujarlernermik ingerlatsinnermini 480 mio. kr-inik atuisimasoq paasissutissiissutigineqarpoq.

Aningaasartuutit taakku ilaat suliffeqarfiup pisinnaatitaaffianik annikilliliisumik Inatsisartut aalajangissagaluarpata suliffeqarfimmut utertinneqartariaqassasut eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq.

Pisortanut allaffissornikkut kinguneqaatit

Inatsimmik pisariaqartumik suliaqarneq AC fuldmægtigip ukiup affaanit ukioq naallugu akissarsiaanik 250.000 – 500.000 kr-inik naleqassaaq.